

Algemeen	
Onderwerp	Benodigde capaciteit voor uitvoeren werkzaamheden IBW en betrekken raden
Verspreiden	Nee beperkt
Contactpersoon	Karen Bloemen
Eenheid	Beleid en bestuur
E-mail	k.bloemen@regiogv.nl
Kenmerk	DOC-26017412
Datum	17 september 2026

Voorstel

Het DO Fysiek Domein wordt gevraagd

1. De capaciteitsvraag voor uitvoeren werkzaamheden Interbestuurlijke Werkwijze Energiesysteem 2050 (IBW) door gemeenten in deelregio Gooi en Vechtstreek per 2027 en op korte termijn voor de inzet van een deelregio coördinator in 2026 en verder te bespreken.

Het PFHO Milieu en Duurzaamheid wordt gevraagd

2. Kennis te nemen van de capaciteitsvraag voor uitvoeren werkzaamheden Interbestuurlijke Werkwijze Energiesysteem 2050 (IBW) door gemeenten in deelregio Gooi en Vechtstreek per 2027 en op korte termijn voor de inzet van een deelregio coördinator in 2026 en verder.
3. In te stemmen met het voorstel om raadsleden voor nu te informeren via een RIB.

Kernboodschap

De komende jaren staat Noord-Holland voor een grote opgave: het bouwen van een toekomstbestendig energiesysteem. Door volle elektriciteitsnetten lopen woningbouw, economische ontwikkeling en verduurzaming vast, terwijl de vraag naar stroom sterk toeneemt. Daarom moet energie vanaf het begin worden meegenomen in ruimtelijke keuzes. Het Rijk wil dat alle Energieregio's hier op dezelfde manier aan werken, zodat plannen goed op elkaar aansluiten. De Energieregio NH heeft hiervoor alvast een plan van aanpak uitgewerkt, deze is vastgesteld in het BO XL van 2 juli. N.a.v. moeten in het najaar van 2026 onder meer een startnotitie, energiebeelden en de samenwerking tussen partijen verder worden uitgewerkt.

De IBW vraagt om capaciteit en middelen voor de deelregio Gooi en Vechtstreek (vanaf najaar 2026) en de gemeenten (vanaf 2027). Dit voorstel gaat over hoe dit te organiseren en hoe de gemeenteraden hierover te informeren.

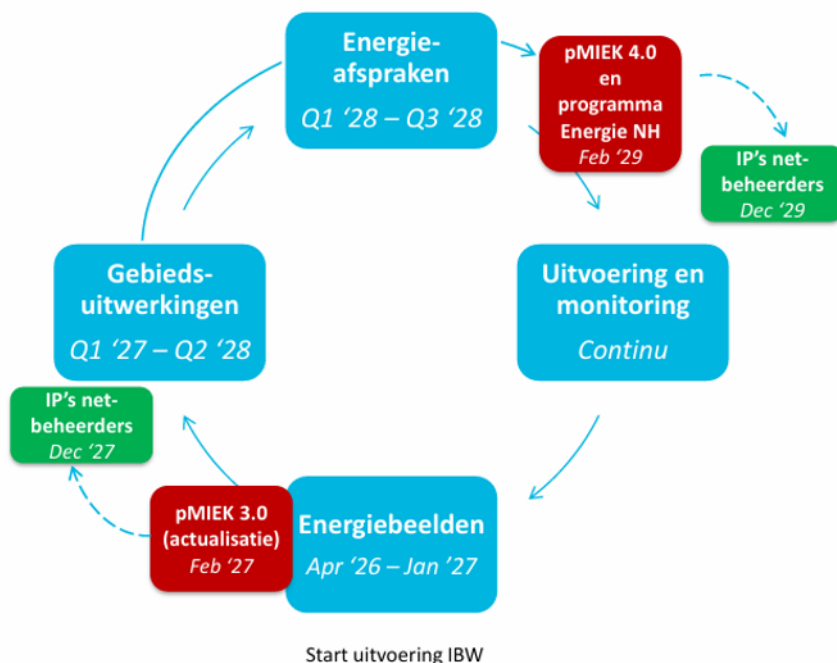
Aanleiding

Er ligt een grote uitdaging om lokale en regionale keuze en investeringen te laten bijdragen aan een samenhangend en toekomstbestendig energiesysteem. Daarvoor is een nieuwe structurele werkwijze van interbestuurlijke samenwerking nodig die gevolgen heeft voor de hele gemeentelijke organisatie. Concrete samenwerkingsafspraken worden eind 2026 vastgelegd in de Interbestuurlijke Werkwijze Energiesysteem 2050 (hierna: IBW). De IBW stelt een uniforme aanpak voor elke regio in Nederland voor, zodat het optelbaar is en het mogelijk wordt om op alle schalen van het energiesysteem te kunnen werken. Ondanks nog onvoldoende duidelijkheid over de landelijke planning, kaders, samenwerkingsafspraken en extra uitvoeringsmiddelen (verwacht eind 2026), wordt verwacht dat landsdekkende energiebeelden (per regio) uiterlijk eind 2027 beschikbaar moeten zijn als input voor actualisatie NPE 2029. In 2028 moeten Gebiedsuitwerkingen en Energieafspraken worden opgeleverd. Hiervoor krijgt elke Energieregio opdracht.

Plan van aanpak Uitvoering Interbestuurlijke Werkwijze Energiesysteem 2050

De Energieregio Noord-Holland omschrijft in het plan van aanpak (pva) Uitvoering Interbestuurlijke Werkwijze Energiesysteem 2050 (zie Bijlage 1) hoe zij uitvoering willen geven aan de IBW. Gezien de urgentie m.b.t. netcongestie in grote delen van de provincie en de toenemende behoefte aan energieonafhankelijkheid heeft de Energieregio NH de sturing op het proces van de IBW nu al naar zich toegenomen en hier capaciteit voor vrij gemaakt. Daarnaast is er een duidelijke deadline t.b.v. pMIEK van 2029. Dan moet ook het programma Energie Noord-Holland (opvolger van de Energievisie 2.0) gereed zijn. Het pva IBW voorziet in een gefaseerde aanpak: wat kunnen we nu al concreet doen (in 2026), wat globaal in de periode daarna.

Het resultaat van de IBW zijn tastbare regionale producten (Energiebeelden, Gebiedsuitwerkingen en Energieafspraken), die landen in de pMIEK 4.0 en programma Energie NH (februari 2029), welke als input dienen voor de investeringsprogramma's van de netbeheerders (december 2029). Deelregio en gemeenten volgen de projectaanpak van de Energieregio (op basis van landelijke formats/handreikingen) om te komen tot Energiebeelden, Gebiedsuitwerkingen en Energieafspraken.

Op 2 juli heeft het PFHO M&D kennisgenomen van het pva IBW. Op 19 juni heeft het DO FD geadviseerd op het conceptadvies aan wethouders t.b.v. besluitvorming op het pva IBW op 2 juli tijdens het BO XL van de Energieregio. Tevens heeft het DO Fysiek Domein opdracht gegeven om een voorstel uit te werken m.b.t. de consequenties IBW voor deelregio Gooi en Vechtstreek per 2027 (en op korte termijn voor de inzet van een deelregio coördinator in 2026 en verder) incl. hoe de gemeenteraden te betrekken.

Het pva IBW is op 2 juli 2026 (met kritische op- en aanmerkingen over beschikbare capaciteit bij deelregio's en gemeenten) vastgesteld door het Bestuurlijk Overleg XL van de Energieregio. Voor 2026 houdt de Energieregio de inzet van samenwerkingspartners daarom zo beperkt mogelijk en pakt zelf zoveel mogelijk werkzaamheden op. Echter er wordt per direct een beroep gedaan op een deelregio-coördinator IBW/ SRE (hierna: Samenwerking Regionale Energie) voor deelname aan een brede projectgroep IBW t.b.v. het gezamenlijk uitwerken van randvoorwaarden (o.a. inzet/capaciteit, governance en samenwerkingsafspraken) en voor totstandkoming energiebeelden en startnotie t.b.v. vaststelling voorjaar 2027. De benodigde inzet wordt geschat op 18-24 uur in 2026, vanaf 2027 op 24-36 uur (zie Bijlage 2).

De Energieregio biedt de mogelijkheid voor tijdelijke ondersteuning aan gemeenten en deelregio's bij het organiseren van de benodigde inzet in de opstartfase. Daarmee krijgen gemeenten en deelregio tijd om extra capaciteit te organiseren en financieren. Deze ondersteuning is nadrukkelijk bedoeld als een overbrugging: enerzijds om gemeenten in staat te stellen om in 2026 aan te sluiten bij het IBW-proces, en anderzijds om tijd te creëren totdat er duidelijkheid is over structurele afspraken en middelen vanuit het Rijk. Uitgangspunt hierbij is dat het eigenaarschap bij gemeenten en deelregio's blijft liggen (zie ook 'voorwaarden'). De ondersteuning is aanvullend en gericht op het versterken van de gezamenlijke uitvoering van het plan van aanpak Uitvoeren IBW, niet op het overnemen van verantwoordelijkheden.

Doel

Met dit voorstel wordt beoogd inzichtelijk te maken hoe de gevraagde inzet voor de IBW bij de deelregio (vanaf september 2026) en gemeenten (in de vorm van een 'ambtenaar integraal energiesysteem', vanaf 2027) tot Q1 2029 wordt voorgesteld te organiseren en te bekostigen. Daarnaast heeft dit voorstel tot doel om vast te stellen hoe gemeenteraden bij de IBW te betrekken.

Gevraagde inzet IBW van deelregio en gemeenten Gooi en Vechtstreek

De IBW is een bestuurlijk nieuwe instrument/ beleidsmatig samenwerkingsverband dat nauw aansluit bij de doelen en instrumenten uit de Omgevingswet (voor wat betreft de ruimtelijk inpassing van energie-infrastructuur en provinciaal omgevingsbeleid). In dat kader zijn gemeenten verantwoordelijk voor het inbrengen van lokale kennis, het meedenken over projectprioriteiten, het afwegen van maatschappelijke belangen en het borgen van afspraken in omgevingsvisie en omgevingsplannen.

Zowel voor Regio als gemeenten geldt dat vanaf 2027 een aanzienlijke extra inzet wordt gevraagd terwijl er nog geen zicht is op structurele financiering/rijksmiddelen. De capaciteit die nodig is vanuit de gemeentelijke organisaties komt deels bovenop bestaand werk en deels in plaats van werkzaamheden die binnen andere trajecten (bv. RES) al worden uitgevoerd.

- Voor een tijdelijke deelregio-coördinator 'Samenwerking Regionale Energie 2050' (SRE) voor de regio Gooi en Vechtstreek is een ondersteuningsaanvraag voor een maximaal aantal uur per week ingediend bij de Energieregio. Deze is besproken met de Energieregio en goedgekeurd: dit betekent dat een parttime deelregio-coördinator SRE per direct tot uiterlijk 1 september 2027 wordt gedetacheerd naar de Regio Gooi en Vechtstreek. Deze parttime deelregio coördinator zal nauw gaan samenwerken met de programma coördinator Energietransitie binnen het team Fysiek Domein bij de Regio. Zie Bijlage 3 voor de gehele ondersteuningsaanvraag. Onderdeel van de ondersteuningsaanvraag aan de Energieregio is dat de gedetacheerde tijdelijke deelregio-coördinator SRE een bijdrage gaat leveren aan capaciteits- en organisatiemodellen t.b.v. de Regio en desgewenst voor individuele gemeenten. Deze moeten ambtelijk en bestuurlijk worden vastgesteld. Op deze manier wordt de continuïteit van de werkzaamheden zowel bij de Regio als bij individuele gemeenten geborgd na afloop van de tijdelijke ondersteuning. Ook de financiering hiervan (zowel door Regio als gemeenten) moet onderdeel worden van het capaciteits- en organisatie-model dat wordt uitgewerkt.
- Vanuit de Energieregio is naast het inzicht in de werkzaamheden voor de deelregio coördinator SRE een overzicht gemaakt van de verwachte inzet door gemeenten (zie Bijlage 4. Inzet gemeenten voor IBW 21082026 (Energieregio)). In dit overzicht wordt gewerkt met inschattingen en aannames die voor elke gemeente anders zullen uitpakken. Daarom is het van belang om deze inschattingen met zoveel mogelijk gemeenten te toetsen. Belangrijk hierbij is dat het niet alleen inzet vraagt van collega's betrokken bij energie/ duurzaamheid: het is een integrale opgave die landt in ruimtelijke instrumenten. In gesprek met de Energieregio tijdens het Ambtelijk Overleg van 10 september is e.e.a. verder toegelicht vanuit de Energieregio en bevraagd vanuit gemeenten. Verzoek van gemeenten aan de Energieregio om het document 'Inzet gemeenten voor IBW' te standaardiseren (op inwoneraantal, fte, functies, aantal woningen, schaalgrootte gemeente o.i.d.) zodat het makkelijk te lezen en te vertalen is naar de voorgestelde inzet per gemeente. Daarnaast willen gemeenten vooral beter zicht op welke aanvullende inzet wordt gevraagd en welk gat moet worden opgevuld. Het overzicht over de inzet van gemeenten dient ook als input voor gesprekken met het Rijk. Het Ambtelijk Overleg Energietransitie heeft bij de Energieregio nogmaals het belang van onafhankelijk advies hierover door de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) benadrukt. Daarnaast zijn ook de grote zorgen over de uitvoerbaarheid (onafhankelijk van structurele financiering/ Rijksmiddelen), aangezien collega's niet direct beschikbaar kunnen zijn en/of al overvraagd worden op andere dossiers.

Betrekken gemeenteraden

Het is belangrijk gemeenteraden tijdig mee te nemen bij de ontwikkelingen vanuit het Rijk en de Energieregio met betrekking tot de IBW, de te verwachten extra middelen vanuit het Rijk en de daaruit

volgende mogelijke gevolgen voor de verdeling van capaciteit en (CDOKE-)middelen op lokaal niveau. Voorgesteld wordt om raadsleden voor nu alleen te informeren via een RIB. De informatie die landt in deze RIB is ook voor de interne ambtelijke organisatie en inzicht op de lange termijn relevant

De belangrijkste reden dat er nu gekozen wordt voor een RIB is dat er nog onvoldoende duidelijkheid is over structurele financiering/ Rijksmiddelen. Wanneer daar meer duidelijkheid over is, kan aanvullend worden geïnformeerd. Daarbij kan ook meer informatie worden gegeven over

- De verdere uitwerking van het capaciteits- en organisatiemodel (zie hierboven) dat voor en door Regio en individuele gemeenten nog wordt uitgewerkt (waarin bijv. wordt voorgesteld gemeentelijke menskracht en middelen beschikbaar te stellen/ her te verdelen). Denk bijvoorbeeld aan een RIB met daarin opgenomen onderbouwing voor (extra) bestedingen die de noodzakelijke inzet op het onderwerp Energietransitie/ Energiesysteem/ IBW aantonen. De verdere uitwerking van Energiebeelden. Met het Energiebeeld voor de regio Gooi en Vechtstreek komt extra informatie beschikbaar waardoor raden beter inzicht krijgen in welke opgaven er liggen en welke keuzes er uiteindelijk moeten worden gemaakt (en waarom). Dit zou bijv. kunnen door in een regiopodium/ thema bijeenkomst met gemeenteraden in onze regio het energiebeeld te doorgronden.
- De verdere uitwerking van de startnotitie door de Energieregio. Voorafgaand aan het vaststellen van de startnotitie zal overeenstemming moeten worden bereikt over wie de verschillende producten die voortvloeien uit de IBW (startnotitie, Energiebeelden, Gebiedsuitwerkingen en Energieafspraken) kan vaststellen. Zoals nu wordt voorgesteld door de Energieregio, is de raad aan zet om de startnotitie vast te stellen: in de startnotitie staan de kaders voor het proces en de samenwerking. Echter kent de Omgevingswet (hierna: Ow) de bevoegdheid tot vaststelling van programma's toe aan het college van B&W (Artikel 3.4 Ow). Wanneer een gemeente kan schuiven binnen de bestaande begroting, blijft enkel informeren van de raad voldoende. Wanneer voor een programma aanvullende middelen nodig zijn, die niet binnen de bestaande begroting beschikbaar zijn, is een besluit van de gemeenteraad over de benodigde begrotingsruimte vereist (Artikel 189 Gemeentewet). Of en zo ja wat er dan nodig is, verschilt per gemeente.

NB: Verder stelt de Energieregio voor de Energiebeelden te laten vaststellen door het college. Voor de Gebiedsuitwerkingen stelt de Energieregio voor input bij de raad op te halen d.m.v. wensen en bedenkingen en daarna te laten vaststellen door het college. De Energie-afspraken kunnen door het college worden vastgesteld, tenzij daar grote financiële beslissingen in zitten. In dat geval moeten ook de Energie-afspraken worden vastgesteld door de gemeenteraad.

Argumenten

- 1) *Bespreken DO FD en kennisnemen PFHO van de capaciteitsvraag voor uitvoeren werkzaamheden Interbestuurlijke Werkwijze Energiesysteem 2050 (IBW) door gemeenten in deelregio Gooi en Vechtstreek per 2027 en op korte termijn voor de inzet van een deelregio coördinator in 2026 en verder.*
 - 1a. Door gebruik te maken van de tijdelijke ondersteuningsregeling van de Energieregio t.b.v. een deelregio coördinator SRE kan inzet t.b.v. het uitwerken en opstellen van producten als de startnotitie en energiebeelden vanuit de deelregio op de korte termijn worden geborgd.
 - 1b. Met de inzet van een tijdelijke deelregio coördinator SRE kunnen ook benodigde capaciteits- en organisatiemodellen voor Regio en desgewenst voor gemeenten uitgewerkt worden, waarmee de ondersteuningsvraag op lange termijn geborgd kan worden.
- 2) *In te stemmen met het voorstel om raadsleden voor nu te informeren via een RIB*
 - 2a. Er spelen een aantal ontwikkelingen vanuit het Rijk en de Energieregio met betrekking tot de IBW, die mogelijk gevolgen voor capaciteit en verdeling van (CDOKE-)middelen op lokaal niveau gaan hebben. Het is belangrijk dat raadsleden hier tijdig over geïnformeerd worden, aangezien er mogelijk op een later moment gevraagd wordt om capaciteit te verhogen en/of (her)verdelen.

2b. Met dat raadsleden middels een RIB worden geïnformeerd, kan ook de interne ambtelijke organisatie worden meegenomen.

2c. Wanneer er meer duidelijkheid komt over de gevolgen van de IBW (n.a.v. verdere uitwerking van het capaciteits- en organisatiemodel, van de startnotitie door de Energieregio en van het Energiebeeld voor de regio Gooi en Vechtstreek) kan worden gezien of gemeenteraden aanvullend betrokken moeten worden.

Kanttekeningen

- Gemeenten verschillen sterk in organisatie, beschikbare capaciteit en financieringsconstructies (denk aan hoe de CDOKE-middelen zijn opgenomen in de begrotingen van gemeenten en of deze beschikbaar zijn). Het uitwerken van het capaciteits- en organisatiemodel per gemeente om de lange termijn activiteiten t.b.v. de IBW te kunnen opvangen, zal intern moeten worden geagendeerd.
- Buiten scope van dit project vallen alle korte en (middel)lange termijn aan netcongestie gerelateerde projecten, zoals het mogelijk maken van nieuwe energie-opwek (RES), energiedelen, bottom up werkzaamheden t.b.v. een decentraal energiesysteem etc.

Financiën

Er zijn op dit moment geen directe financiële gevolgen n.a.v. dit voorstel en de voorliggende beslispunten.

- De provincie Noord-Holland ziet het belang van een voortvarende start van het IBW-proces in de Energieregio's Noord-Holland Noord en -Zuid en wil voorkomen dat vertraging ontstaat door capaciteitsknelpunten. Daarom wil/ kan de provincie tijdelijke ondersteuning bieden aan gemeenten en deelregio's bij het organiseren van de benodigde inzet in deze opstartfase.
- N.a.v. de uitwerking van capaciteits- en organisatiemodellen door zowel de Regio (borging (menskracht/ middelen) t.b.v. werkzaamheden deelregio coördinator SRE) als uitwerking hiervan door individuele gemeenten, zullen voorstellen worden uitgewerkt door de Regio en individuele gemeenten. Dit kan echter pas wanneer er duidelijkheid is over structurele financiering/ middelen vanuit het Rijk om de IBW uit te voeren.

Uitvoering

Aanvullend aan de in dit voorstel uitgewerkte aandachtspunten voor uitvoering van het IBW, is de integrale afstemming en daartoe het betrekken van de interne organisatie van groot belang. Denk daarbij bij de Regio aan het betrekken van collega's op inhoudelijke thema's (collega programma-coördinatoren Fysiek Domein). Denk daarbij voor gemeenten aan inzet van collega's op inhoudelijke thema's (ruimtelijke ordening, wonen, economie/ bedrijventerreinen, mobiliteit). Daarnaast is ook afstemming noodzakelijk met bestuurs-, strategisch-, financieel-, juridisch-, communicatie- en participatieadviseurs. Ook 'verborgen werk' vraagt om extra capaciteit. Dit is qua uren nog niet in kaart gebracht. Denk aan: interne afstemming, organisatieverandering, gebiedsgericht werken en coördinatie tussen afdelingen.

Bijlage(n)

Bijlage 1:	Plan van aanpak uitvoering Interbestuurlijke Werkwijze 2050 Energieregio Noord-Holland
Bijlage 2:	Functiebeschrijving deelregio-coördinator Samenwerking Regionale Energie
Bijlage 3:	VERTROUWELIJK Ondersteuningsaanvraag voor een parttime deelregio-coördinator 'Samenwerking Regionale Energie 2050/ SRE' t.b.v. inzet IBW voor de regio Gooi en Vechtstreek.
Bijlage 4:	VERTROUWELIJK Inzet gemeenten voor IBW 21082026 (Energieregio)